

opusdei.org

Hur gick den sista måltiden till?

Traditioner, symboler och gester från den judiska påskmåltiden (pésaj) som Herren kan ha firat vid den sista måltiden – och som hjälper oss att förstå den bättre. Intervju med Bernardo Estrada, professor vid Det heliga korsets påvliga universitet.

2025-08-07

Hur gick den sista måltiden till?

Det mest sannolika är att Kristus firade påsken dagen före den officiella dagen, som påpekats vid flera tillfällen av Benedikt XVI. Det är en fråga som det finns olika uppfattningar om, men det vore inte märkligt eftersom så många människor samlades i Jerusalem dessa dagar (omkring 250 000 personer, medan stadens normala befolkning var 35 000) att man inte kunde offra alla lamm under en enda dag.

Så fredagen var den egentliga dagen för lammslakten?

Just det. Genom att hålla den sista måltiden i förväg kunde det sanna Lammet offras på korset på fredagen – själva påskdagen.

Hur inleddes påskmåltiden?

Som vid varje judisk högtid var det kvinnan i huset som inledde den: när hon såg att solen gick ner bakom grannens hus, eller när hon såg den första stjärnan på himlen, tände hon ljusen. Med denna gest började måltiden. Symboliskt påminde dessa ljus om världens skapelse, som enligt judisk tradition inleddes just denna månad, nisan – “axens månad” – då det nya livet börjar spira. (Denna datering förändrades dock efter medeltiden.)

Är det så påsken och skapelsen hänger ihop?

I alla fall har vi – genom Kristus – förstått en djupare innebörd: påsken är den nya skapelsen. Det faktum att denna högtid firas i “axens månad” visar att Israels fester har sitt ursprung i jordbrukets rytmer: påsken sammanfaller med skörden av den första veteskörden och födseln av de första lammen; vid

pingsten kommer den egentliga skörden, och lövhyddohögtiden är knuten till vinskörden. Därför är brödet, vinet och lammet så viktiga. Gud – först i Egypten och sedan genom Herren Jesus – har successivt gett dessa högtider en ny och djupare mening.

Tillbaka till den sista måltiden – hur var bordsplacering?

Måltiden började stående, men sedan lade man sig till bords och bildade en fyrkant: man vilade på vänster arm, nästan liggande, och åt med höger hand. Till höger om Herren satt troligen den mest framstående – förmodligen Petrus – och till vänster Johannes, som därmed kunde luta sig mot Herrens bröst.

Hur inledde Herren måltiden?

Man kan tänka sig att han följde “påskens ordning”, dvs. att måltiden

var indelad i fyra delar, där varje del avslutades med en bägare vin.

Så den första bägaren...

Måltiden började med en välsignelse (psalmerna 113 och 114), varefter den första bägaren vin dracks medan man sade: *“Välsignad är du, Herre vår Gud, universums konung, som skapat vinrankans frukt.”*

Den andra...

Innan den andra bägaren dracks berättade någon om ett stort händelseförlopp: “Haggada”, berättelsen om uttåget ur Egypten, som återges i Andra Moseboken. Det vin som dricks därefter påminner om de tio plågor som drabbade egyptierna.

När tvättade Herren lärjungarnas fötter?

Även om vi inte vet säkert, kan det ha skett efter den andra bågaren – då man traditionellt gör den första handtvagningen – en gest som Herren gav en djup innebörd. Därefter följer “välsignelserna”, en rad frågor som den äldste eller mest värdige ställer till den yngste: “*Manisjtana halajla hase mikol halelot?*” (Varför är denna natt annorlunda än alla andra nätter?) Vi kan föreställa oss att Jesus eller Petrus ställde dessa frågor till Johannes.

Och efter tvagningen?

Då börjar själva måltiden. Den mest värdige delar ut det första osyrade brödet – *matzá* – medan han säger denna välsignelse: “*Välsignad är du, Herre vår Gud, universums konung, som låter brödet spira ur jorden.*” Det kan ha varit vid detta tillfälle som Herren konsekreerade brödet, även om vi inte säkert vet. Som bekant

symboliserar det osyrade brödet – som man äter flera gånger under måltiden – hur hastigt israeliterna flydde från Faraos. Varje gäst har också en skål med bittra örter som doppas i *jaroset* – en särskild sås (saltvatten och kryddor) som påminner om flyktens lidande.

Och sedan – lammet.

Precis. Det hade tidigare offerats i templet av en präst eller familjens överhuvud. Inget ben fick brytas, och hela lammet skulle ätas upp.

Varför är lammet så viktigt?

Kristus är “Guds lamm”, vars offer befriar människan. För judarna är lammet det djur vars blod, påstruket på dörrposterna, räddade deras förstfödda från dödsängeln i Egypten. Sedan denna befrielse – som föregick och möjliggjorde

flykten genom Röda havet – åt de lammet enligt Moses instruktioner.

Två bägare vin återstår.

Den tredje dricks när måltiden är avslutad. Den kallas “återlösningens bägare” och påminner om blodet från de oskyldiga lammen som frälste Israel i Egypten. Det är troligen denna bägare som kallas “tacksägelsens bägare”, och det är med denna som Herren gav sina lärjungar sitt blod.

Och den sista?

Den fjärde bägaren dricks innan man går, tillsammans med det stora slutliga lovsången: *Hallel*, en vacker bön bestående av psalmerna 113–118. Det serveras också en femte bägare, som dock inte dricks: den är för Elia, som det judiska folket väntar på – han som enligt profeten Malaki (4:5) ska förkunna Messias ankomst. När måltiden är över skickas ett barn

till dörren för att se om Elia har kommit. Varje år återvänder barnet besviket, och vinet hälls ut utan att någon dricker det.

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://opusdei.org/sv-se/article/
hur-gick-den-sista-maltiden-till/](https://opusdei.org/sv-se/article/hur-gick-den-sista-maltiden-till/)
(2026-03-22)